

Nr 18

Utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder mot trafikfarliga djurpassager.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II: 562 av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Eriksson* i Bäckmora hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en skyndsam inventering och förslag rörande åtgärder vad gäller trafikfarliga djurpassager på det allmänna vägväsendet i enlighet med vad i motionen anförts.

I motionen framhålles bl. a. att vägar som byggts under tidigare år och senare ombyggt i många fall fått en sådan sträckning över fastigheter, att djurägare måste driva djuren över vägen. Som regel var denna olägenhet av mindre omfattning vid tidpunkten för vägens byggande, eftersom trafikintensiteten då var en helt annan än nu.

Motionärerna anser det ur trafiksäkerhetssynpunkt vara motiverat att undersöka vilka möjligheter som föreligger att anlägga s. k. koportar.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens trafiksäkerhetsråd.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför bl. a.:

Förutsättningarna för att koport skall anordnas kan i huvudsak sägas vara dels att trafikförhållandena är sådana att en vägport kommer att medföra icke oväsentliga fördelar ur trafiksynpunkt, dels att — i förekommande fall — markägaren är villig att stå för viss del av kostnaden. Med hänsyn till att väganslagen har sin begränsning är det ofrånkomligt att byggandet av koportar måste begränsas. Frågor om anordnande av sådana portar aktualiseras huvudsakligen vid ny- och ombyggnad av väg och upptages till prövning i samband med handläggningen av spörsmål rörande marklösen och intrång. Oftast har markägaren båtnad av koport, varför denne i allmänhet får deltaga i kostnaden för en sådan. Kostnaden uttages därvid i allmänhet i form av avräkning på intrångsersättningen.

För att komma till rätta med problemen — i de fall då byggande av koport icke är möjlig — utfärdade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen redan år 1955 anvisningar angående utmärkande av kreaturspassage över väg.

Styrelsen förordade därvid ett rektangulärt märke, avsett att uppsättas 50—100 m framför passagen. Märket består av två delar, den övre med texten »Kör sakta» och den undre med symbol i form av bild av en ko. Enligt anvisningarna får text och bild endast vara synliga vid de tillfällen då kreaturen drives över vägen, medan under övriga tider skylten skall vara hopfälld och låst med hänglås. Sådan skylt får endast uppsättas på platser, där sikten är skymd eller där förhållandena i övrigt är sådana, att uppenbar risk för påkörning av djur med motorfordon föreligger. Styrelsen har förutsatt att den som ansvarar för kreaturen förbinder sig att hålla skylten hopfälld och låst under tider, då kreatursdrivning över vägen ej pågår.

I det internationella protokollet rörande vägmärken, daterat i Genève den 19 september 1949, vilket ratificerats av Sverige, finns upptaget ett triangulärt varningsmärke, Varning för djur, vilket skall användas då vederbörande myndighet anser det nödvändigt att utmärka infarten till visst område, inom vilket bilisten kan möta lösa kreatur.

Styrelsen har i skrivelse den 18 mars 1961 till Konungen med förslag till ändring av vägtrafikförordningen samt PM med förslag om ny kungörelse angående vägmärken m. m. jämte viss utredning m. m. föreslagit att i kungörelsen angående vägmärken m. m. den 7 december 1951 (nr 744) nämnda internationella vägmärke införes; styrelsen har därvid förutsatt att märkesanordningen liksom hittills skall hållas hopfälld och låst, då kreatursdrivning icke pågår.

Styrelsens framställningar har, genom beslut den 18 maj 1962 jämte de däröver avgivna remissyttrandena överlämnats till Nordisk vägtrafikkommitté för att tagas under övervägande vid fullgörandet av kommitténs utredningsuppdrag.

Enligt vad styrelsen har sig bekant har kommittén ansett beträffande i varje fall Sverige att märket bör införas; förslag därom kan dock icke väntas annat än i anslutning till kommitténs övriga förslag.

Koportar torde anordnas i en utsträckning som fullt motsvarar vad de tillgängliga resurserna i dagens läge medger. Enligt styrelsens uppfattning torde med hänsyn härtill och till de ovannämnda trafiksäkerhetsåtgärderna för närvarande icke föreligga tillräckliga skäl för en sådan inventering som föreslås i motionen. Emellertid synes frågan i stort om trafikfarliga djurpassager lämpligen böra hänskjutas till behandling av 1960 års vägsakkunniga.

Statens trafiksäkerhetsråd framhåller att av uppgifterna i den officiella trafikolycksstatistiken framgår, att av samtliga polisundersökta olyckor som årligen inträffar i Sverige utanför tätbebyggelse (under år 1962 drygt 21 000), utgöres ca 5 procent av djurolyckor — olyckor vid vilka djur av skilda slag kolliderar med motorfordon. Ur denna statistik kan dock icke utläsas, i vilken utsträckning de större tamdjur, som avses i förevarande motion, resp. högvilt deltagit i olyckorna.

Utförliga undersökningar rörande trafikolyckor i trafiksäkerhetsrådets speciella undersökningsområde, Uppsala län, har emellertid visat, att av de olyckor, som inträffat utanför tätbebyggt område inom detta län under åren 1958—1961, ungefär 1,4 procent utgjorts av sammanstötningar mellan motorfordon och större tamdjur. En annan på rådets uppdrag utförd undersökning beträffande år 1958 har visat, att motsvarande andel inom Malmöhus och Kristianstads län var omkring 1,1 procent.

Rådet anför vidare:

Om man antar, att de nämnda värdena speglar förhållandena i riket som helhet och att i genomsnitt 1,2 procent av alla olyckor utanför tätbebyggelse utgöres av här ifrågasvarande sammanstötningar, skulle ungefär 250 av samtliga de olyckor, som under år 1962 inträffade utanför tätbebyggt område, utgöras av sammanstötningar mellan motorfordon och större tamdjur. Det årliga antalet påkörningar av större tamdjur skulle således vara ganska ringa. Dessutom torde dessa påkörningar som regel få förhål-

landevis lindriga konsekvenser för motorfordonsförare och passagerare. Endast $\frac{1}{10}$ av olyckorna i fråga resulterar nämligen i personskada. Emellertid dödas ofta de påkörda djuren eller blir de så svårt skadade att de måste nedslaktas.

Som framhålles i motionen torde riskerna för att olycka skall inträffa i samband med att tamdjur drives över väg vara störst på de stora, genomgående vägarna, där motortrafikanterna som regel färdas med höga hastigheter. Dessa risker kan självfallet elimineras genom anläggandet av s. k. koportar, genom vilka djuren kan drivas. Sådana anläggningar utföres numera i allt större omfattning; särskilt där vägarna i samband med ombyggnad får helt ny sträckning. Kostnaderna för de ifrågavarande passagerarna är emellertid av den storleksordningen, att de kan byggas endast på platser där de normala olycksriskerna är betydande. Man måste därför även i framtiden räkna med att tamdjur, vid betesgång, i icke obetydlig utsträckning får drivas direkt på och över vägarna.

Erfarenheten har visat, att åtskilliga djurpassager är belägna på platser — på backkrön, i kurvor eller på andra i detta sammanhang farliga platser — där de utgör en uppenbar trafikfara. Trafiksäkerhetsrådet delar därför motionärernas mening att åtgärder bör vidtagas beträffande de passager, som befinner sig utgöra ett allvarligt hot mot trafiksäkerheten. Rådet har sig emellertid bekant att förevarande problem är föremål för vägmyndigheternas fortlöpande, positiva uppmärksamhet. Det är därför att förvänta, att erforderliga åtgärder blir vidtagna. Någon särskild utredning på riksdagens initiativ synes därför icke behöva ske.

Utskottet

Av yttrandena över motionen framgår att i motionen berörda problem är väl kända för vägmyndigheterna och att dessa uppmärksamhet följer utvecklingen och är beredda att inom ramen för tillgängliga resurser vidtaga åtgärder i enlighet med motionens syfte. Utskottet förutsätter att det pågående arbetet kommer att fullföljas och kan icke finna att tillräckliga skäl föreligger för motionärernas förslag om en inventering, varför utskottet hemställer,

att motion II: 562 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller*, Widén*, Jonasson, Hedström, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Ernst Olsson, Dahl* och Wallmark;

från andra kammaren: herrar Skoglösa, Jacobsson i Sala, Dickson, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Nilsson i Bästekille, Keijer, Andersson i Billingsfors, Larsson i Borrbj och fru Hörnlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.